

(KVĚTEN 2018)

LIBERÁLY DOSTIHL LIBERALISMUS

KAREL RŮŽIČKA ►STR.3

Je to vždy psina, když protagonisty té které ideologie tato ideologie dostihne. Když se ukáže, že nejde o světlé zítřky, nýbrž prohnilé včerejšky, a že z nejlepšího světa zbyl ostrůvek pro pár privilegovaných. ◀

MILÍ PŘÍZNIVCI ALTERNATIVY ZDOLA,

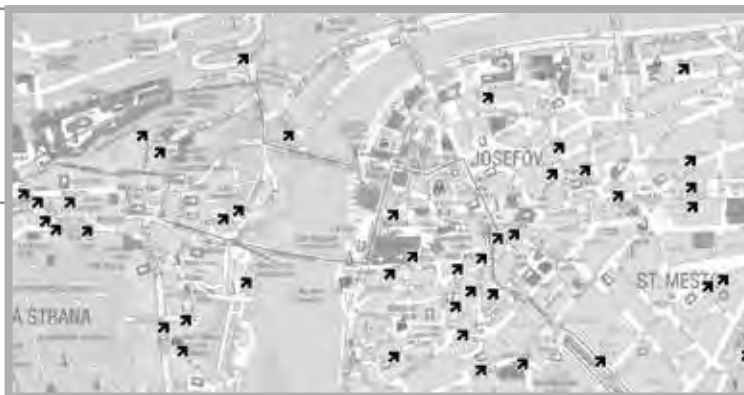
V květnu proběhlo několik tradičních akcí, souvisejících s oslavami prvního máje, anebo výročí osvobození a konce 2. světové války. V příspěvcích ve Zpravodaji se dále zabýváme otázkou bydlení, která v posledních letech získává na naléhavosti, protože získání přijatelného bydlení je pro běžného smrtelníka dnes velmi obtížné, anebo spojené s nutností celoživotního zadlužení – a právě proti tomu se snaží bojovat Iniciativa za dostupné bydlení. Ve Zpravodaji přinášíme projev jedné z protagonistek. Dalším textem je příspěvek o připravovaném metropolitním plánu Prahy. Zbyněk Fiala se ve svém textu zabývá konferencí o družstevnictví, a tím, proč je naší politickou reprezentací opomíjená oblast, která má u nás tak dlouhou a úspěšnou tradici. Veškeré ohlasy, názory nebo vlastní články uvítáme na e-mailové adrese zpravodaj-az@seznam.cz nebo info@alternativazdola.cz. ◀
Vaše Alternativa Zdola

zpravodaj-az@seznam.cz

CHCEME ŽÍT V TAKOVÉM MĚSTĚ!

JIŘÍ GUTH

► STR.9

Na dalším „Čaji o páté“ (nepravidelný cyklus veřejných besed v sídle AZ ve Staropramenné 27 v Praze na Smíchově) jsme si povídali o návrhu nového územního plánu hl. m. Prahy.

BYTY JSOU, NEJSOU PRAVIDLA

KAREL RŮŽIČKA ► STR.12

V ČR, kde žije 10,5 mil. lidí, je k dispozici asi 4,25 mil. bytů. Během sčítání obyvatelstva byl milion lidí zastižen mimo trvalé bydliště. To je první příznak nenormálních poměrů v oblasti bydlení v ČR.

PROČ PODPOROVAT DRUŽSTVA

ZBYNĚK FIALA ► STR.19

V Senátu proběhla další z odborných konferencí o družstevnictví s bohatou účastí družstevníků, ale za nezájmu zákonodárců. Parlament dává přednost tanci na hrobech družstevního národního pokladu. ◀

OBSAH

- 3 Úvodník
- 6 Doporučujeme
- 7 Kalendárium
- 9 Metroplán
- 10 Rosa Luxemburg
- 11 Cerealie
- 12 Bydlení
- 19 Družstva
- 24 Libuše Staňková
- 27 Orientační závod
- 28 Tiráž, kontakty

dy. Východoevropští transformeři 90. let se už tréninkem domácích firem a manažerů nezdržovali a hodili je v kupónech a přes přeúvěrované hochštaplery mezi ostrílené dravce. Šoková terapie uspěla napůl. Šokovala – ty, kteří měli

ponětí o reálné ekonomice, leč ekonomiku nevyléčila. Nepomohla firmám, státu, natož lidem. Jen pár vyvoleným. Doma. Jinak to vyznělo pro zahraniční firmy. Získaly levně poměrně dobře vybavené podniky, levné výborné zaměstnance a trhy se stovkami milionů spotřebitelů. Vlastníci, manažeři a zprvu i zaměstnanci na západ od socialistického ráje si mnuli ruce nad prodeji svého zboží, nad zisky, levnými kaufy podniků a pracovních sil, nad úsporami východních lidíček, které oni zprvu vydávali za dříve nedostatkové zboží, pak na přežití v inflačním tornádu a nakonec na záplatování vytunelovaných bank. Liberalismus zafungoval, jak měl – přinesl pracovní místa a někomu i růst mezd. Silní nových podmínek využili k napakování. Jejich investice přinesly ze starých liberálních zemí do nových liberálních zemí nové technologie, výrobní kapacity, pracovní místa. To, co v nových přidali, čemu tam dali vzniknout, co tam lacino pořídili,

co tam se zvýšeným ziskem začali drancovat, to mohli doma, v dražších poměrech, s nižšími zisky, odtroubit.

Liberalismus tedy opět zafungoval, jak měl. Jenže už ne krokem své 1. fáze – expanzí silných do zaostalých regionů, tvorbou nových trhů, nýbrž krokem fáze č. 2 – degesí původních, dosud prosperujících regionů v důsledku nalezení ziskovějších prostor, uzavíráním starých trhů. Na tuto novou realitu však už nebyli trubadúři liberalismu připraveni, ač to svým partnerům, vyznavačům, nohsledům vždy slibovali, aby je na otevření jejich ekonomik přemluvili.

PŘÍCHÁZEJÍ REGULACE

Takže Donald Trump, prezident bašty a světového lídra liberalismu, s odkazem na ochranu pracovních míst v průmyslu USA vyzývá a páchá protekcionistická opatření v podobě dovozních cel a jiných překážek pro zahraniční obchodníky a investory. EU, údajný prostor volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu, už v minulosti zcela neliberálně, jako tichý výsměch svým propagovaným zásadám, léta kvótovala počty pracovníků z nových členských zemí ve starých a nyní na tlak francouzského prezidenta Emmanuel Macrona přistoupila na neliberální podmínku vyrovnání mezd pro zahraniční pracovníky vybraných profesí z nových zemí působících ve starých zemích.

Takových rozhodnutí bude přibývat. Politici zemí s alespoň zbytkem demokracie, jež potřebují krýt své konání, třebaže i pro korporátní lobby, mandátem od voličů, budou muset aspoň drobnostmi zpomalovat jejich ekonomický a tím

► Donald Trump

i sociální sešup. Jako korporátní politické loutky nemají důvod a ani sílu se stavět zájmům korporací. Právě oni cíleně oslabovali stát a společnost. Léta krmili lidi liberálními názory, mnozí jim patrně ve své hlouposti i věřili, nechápali však jejich podmíněnost a nyní se ve světle reality jeví jako žvanilové. Navíc nemravní, neboť své intelektuální selhání nepřiznávají. Jsou zbabělí, když po té, co roky řvali „Áááá“, nejsou ochotni meknout a snášet „Bé“.

SVOBODA ČLOVĚKA NEBO TRHU

Každá komunita má svrchované právo si určovat své vnitřní podmínky existence, tj. i ekonomická pravidla včetně cel, kvót, předpisů, různých podmínek, co vyveze, co doveze atd. Zejména, brání-li se cizímu vydírání, brání-li dosavadní pracovní místa, brzdí-li pokles domácího podílu na domácím trhu (takže dovozci o nic nepřijdou, jen o část budoucích zisků) apod. Omezena je jen ekologickým působením přes hranice. Zahraňují, pokud jsou vnitřní opatření jiného státu přijata demokraticky, svobodnými, informovanými občany nemanipulované mysli a jsou-li humanistická, spravedlivá, nečinící nikomu nezasloužená a nevyhnutelná příkoří, tak může jen slovně kritizovat, civilizovaně přesvědčovat. Mezinárodní směnu si lze vynutit, bude to ale (politicky) drahé a dočasné. Dlouhodobá a po všech stránkách efektivní je jen směna dobrovolná, vzájemně výhodná.

USA, stejně jako Čína, Rusko, ČR, Horní Transalpy nebo Dolní Pakostán, mají právo si rozhodovat o ochraně své ekonomiky a sociální úrovně, nemohou ale už hovořit o liberalismu a volném trhu. A nemohou ho žádat od ostatních. Od nich by to bylo nemorální a od ostatních hloupé na to přistoupit. Snad to jsou světélka začátku cesty vzájemně výhodného obchodování, kde každý je svým pánem. Kde svobodný trh je trhem rozličných, i protikladných alternativ. Trhem bez jediných pravd, bez ultimát, vydírání, sankcí. Kde trh je jen nástrojem, nikoli cílem. Liberalismus a protekcionismus mají klady a zápory dle podmínek a své míry – absolutizace není optimalizace. Nejnižší, „nejefektivnější“ ekonomické náklady, které tzv. volný trh může přinést, vůbec nemusejí znamenat stejnou efektivitu pro společnost, drtivou většinu jejích členů s jejich rozmanitými potřebami a zájmy a pro využívání přírodního bohatství Země. Svoboda člověka je totiž více než svoboda trhu, výrobců a spotřebitelů.

Vlna kapitalistického ekonomického liberalismu došplouchla na společenskou pevninu, na útesy existence pracovních míst voličů. Buržoazní liberálové z toho mají potřísněná kačata ze své demokratické kolekce. Přiznají, že i liberalismus dělá fleky, doporučí kraťasy a otužování, občasně vyprání, dávání pozor, kam šlapat, nebo změni šatník? ◀

Karel Růžička

NOVINAŘINA POD TLAKEM

<http://casopisargument.cz/2018/06/02/novinařina-je-pod-tlakem-ulazaly-hned-tři-případy-za-jeden-týden/>

Hned tři případy za jeden týden vyvolávají vážné obavy o stav kvalitní žurnalistiky. Jak chápat případ Babčenko a dvě další kauzy?

PROČ JE ANARCHOKAPITALISMUS NEBEZPEČNÁ BLBOST

<https://a2larm.cz/2018/05/proc-je-anarchokapitalismus-nebezpecna-blbost/>

Stát je největší vykořisťovatel a lupič pod sluncem, bere vám peníze na daních a připravuje vás o plody vaší práce. Teprve až ho zrušíme a vystavíme všechny lidi pořádnému tlaku volného trhu, zavládne svoboda a všechno se zlepší. Alespoň to tvrdí programátor Martin Urza ve své knize Anarchokapitalismus: Stát je špatný sluha, ale zlý pán. Co na to říct?

JIŘÍ MALÍK: KLIMAGEDON

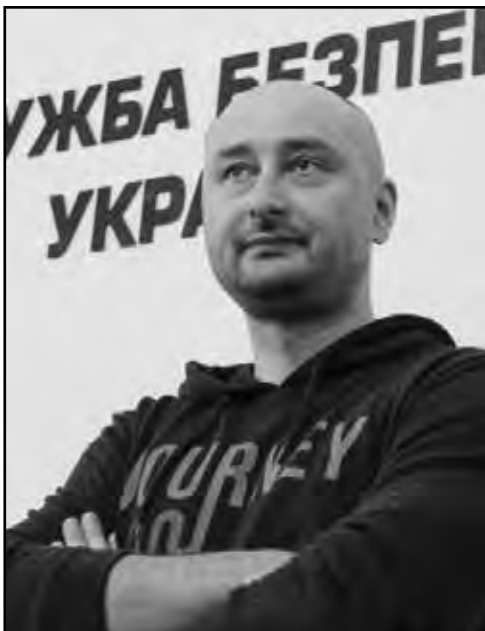
<https://a2larm.cz/2018/06/klimagedon/>

Končila letošní zima a jako vždy jsme čekali, že se postupně dostaví jaro. Z chladu se ale stalo za dva dny léto. Meteorologové v ČR to vysvětlují neobvyklou pozicí a délkou trvání níže nad Jadranem, ale neřeknou nahlas, že to je proto, že se opravdu globálně otepluje, ani co za tím konkrétně stojí.

Ó, VELKÁ MARNOSTI!

<http://novyprostor.cz/clanky/388/o-velka-marnosti>

Díky moderním technologiím mohou být zaměstnanci k dispozici prakticky kdykoliv – včetně dovolené. V angličtině se pro to ujal název white-collar sweatshop (kancelářská robotárna).

► Arkadij Babčenko

Nelíbí se vám to? (...) Vystudovali jste, pracovali na sobě a můžete se pyšnit slušným životopisem. A přesto vám hrozí, že spadnete do šedé zóny lidí, kteří pracují ještě více za méně peněz. Budete přističkařit na nevýhodných dohodách o provedení práce a jiných typech nárazových smluv (anebo zůstanete úplně bez práce). Až jednoho dne zjistíte, že si nedokážete vydělat na své základní potřeby.

V NEOLIBERALISMU JSTE SAMI SOBĚ TYRANSKÝM ŠÉFEM

<https://a2larm.cz/2018/05/v-neoliberalismu-jste-sami-sobe-tyranskym-sefem/>

Podle nové studie psychologů Thomase Currana a Andrewa Hilla, publikované v časopisu Psychological Bulletin, je perfekcionismus na vzestupu. Oba autoři došli k závěru, že „poslední generace mladých lidí pocituje, jak na ně ostatní zvyšují nároky, sami také zvyšují nároky na jiné a navíc mají vyšší nároky i sami na sebe“.

BEZ RADIKÁLNÍ ZMĚNY ČESKÁ REPUBLIKA ZKRACHUJE

https://www.youtube.com/watch?time_continue=4&v=y0qgtIWGJwY

„Budeme ztrácet konkurenční schopnost v důsledku levné pracovní síly a blízkosti Německa. Roboti jsou levní, pracují 24 hodin denně.“ OECD varuje, že automatizace v nadcházejících letech zlikviduje až 50 procent pracovních příležitostí v ČR. Co si proti tomu počít? O tom hovoří Bohumil Kartous s bývalým viceguvernérem České národní banky a bývalým ředitelem České spořitelny, ekonomem Pavlem Kysilkou.

KALENDÁRIUM, ANEB AZ VÁS ZVE

V naší nové rubrice se snažíme zveřejňovat zajímavé akce, které se budou konat vždy přibližně v následujícím měsíci po vydání AZ Zpravodaje. Přednostně budeme zvat na akce v Praze a v Brně, případně i na jiných místech ČR. Bude se jednat o akce pořádané nejen Alternativou zdola, ale i dalšími spřízněnými komunitami. AZ se těší na setkání s vámi.

ČERVEN 2018

► **27. 2. – 1. 7. 2018** výstava „Labyrintem českých dějin“ v rámci projektu „Založeno 1918“, Císařská konírna Pražského hradu, Praha 1. Výstava představí formou originálních archiválií a dalších unikátních předmětů zlomové okamžiky ve vývoji českého státu od 10. století do současnosti. Více informací na <https://www.hrad.cz/cs/kultura-na-hrade/program/labyrintem-dejin-ceskych-zemi-10926#from-list>

► **10. 5. – 31. 10. 2018** výstava „Založeno 1918 / Doteky státnosti“, Jízdárna Pražského hradu, Praha 1. Cílem výstavy je ukázat návštěvníkům, že ačkoliv byla řada státních symbolů v průběhu naší historie mnohokrát zneužita, stále se jedná o tytéž symboly, za něž byli naši

předkové ochotni položit život. Součástí výstavy bude i klenotnice, v níž budou vystavena nejvyšší státní vyznamenání udělovaná za uplynulých sto let a také unikátní archiválie, vážící se k přelomovým okamžikům našich novodobých dějin. Více informací na <https://www.prague.eu/cs/detail-akce/16881/zalozeno-1918-doteky-statnosti?back=1>

► **11. 6. 2018 od 16:30 hod.** Seminář k publikaci „Kapitalismus, socialismus a budoucnost aneb Mikeš už přišel, Dům Hudby, malý sál, Sukova tř. 1260, Pardubice. Diskusní seminář k nové knize známých autorů Doc. Ilony Švihlíkové a JUDr. Miroslava Tejkla.

► **14. 6. 2018 od 16:00 hod.** Seminář k publikaci „Kapitalismus, socialismus a budoucnost aneb Mikeš už přišel, Galerie a Kavárna Dvořák, Pernštýnské nám. 176/8, Prostějov. Diskusní seminář k nové knize známých autorů Doc. Ilony Švihlíkové a JUDr. Miroslava Tejkla.

► **18. 6. 2018 od 9:00 do 13:30 hod.** „(Ne)dostupnost bydlení v ČR a Bytová politika v ČR do roku 2030“, budova Senátu Parlamentu ČR, Valdštejnské nám. 17/4, Praha 1 - Malá Strana. Sdružení nájemní ČR srdečně zve na seminář, věnovaný palčivým otázkám kolem dostupnosti bydlení a související problematice. S účastníky bude diskutovat Milan Taraba, předseda Sdružení nájemníků, a další osobnosti.

► Milan Taraba, předseda Sdružení nájemníků

► **18. 6. 2018 od 17:00 hod. seminář „Levice v EU a volby 2019“, Sídlo KSČM, Politických vězňů 9, Praha 1, místnost 153. Centrum strategických a teoretických studií KSČM srdečně zve na seminář, věnovaný problematice potenciálních možností evropské levice uspět v příštích volbách do Evropského parlamentu.**

► **27. 6. – 1. 7. 2018 KLIMA KEMP.** Další ročník tradičního setkání aktivistů, bojujících protiklimatickým změnám na naší planetě, se tentokrát bude věnovat aktuálnímu tématu nedostatku vody a problémům se suchem. Místo konání bude zveřejněno v polovině června. Více informací na <https://limityjsmemy.cz/event/klimakemp2018/>

Připravil Dan Glas

**KEMP CERESU
NA
BARBARSKÉ OSADĚ
14. - 15. 7. 2018
START V SOBOTU OD 10 HODIN**

ZVEME VŠECHNY ZÁJEMCE O ROZKVĚT REGIONŮ NA LETNÍ KEMP.
 SOLIDÁRNÍ EKONOMIKA DRUŽSTEVNÍ PIVOVAR
 MÍSTNÍ POTRAVINY AUTONOMNÍ KOMUNITY
 PERMAKULTURNÍ ZAHRADNIČENÍ MÍSTNÍ EKONOMIKA

- VSTUPNÉ DOBROVOLNÉ
- BARBARSKÁ OSADA SE NACHÁZÍ 40 KM OD BRNA, NA DT SMĚREM NA PRAHU U DEVĚTI KŘÍŽŮ
- POBLÍŽ JE ZASTÁVKA AUTOBUSU
- UBYTOWANÍ VE VLASTNÍCH STANECH: NEBO VE SÍŤUBU
- STRAVA ZAJIŠTĚNA
- PRŮVA BARBARSKÁ ZÁBAVA TAKÉ!

BLIŽŠÍ INFORMACE:
WWW.SPOLEK CERESU.CZ/KEMP

ILONA ŠVIHLIKOVÁ
EKONOMIKA

BARBÁR MAMUT
DUCHOVNÍ OTEC OSADY

KAREL RŮŽICKA
PŘEDSEDA ALTERNATIVY ZDOLA

JIRÍ GUTH
ZAKLADATEL DRUŽSTEV

► **Kemp Ceresu. Na barbarské osadě, 14. – 15. 7. 2018. Start v sobotu od 10 hodin. Bližší informace na www.spolekceres.cz/kemp**

MĚSTO, VE KTERÉM CHCEME ŽÍT?

Městem zmíněným v titulku je Praha, protože na dalším „Čaji o páté“ (nepravidelný cyklus veřejných besed v sídle AZ ve Staropramenné 27 v Praze na Smíchově) jsme si povídali o nedávno zveřejněném návrhu nového územního plánu hl. m. Prahy.

Jeho tvůrci ho označují jako metropolitní plán, což je sice praktické a atraktivní, ale zavádějící. Už jen kvůli platné právní úpravě totiž nemůže řešit území mimo Prahu, ale předložený návrh navíc situaci v bezprostředním i vzdálenějším okolí Prahy ostentativně ignoruje. Jen se snaží naplnit vizi hlavního autora Romana Kouckého o „krásném městě“. Rozhodu-

jící je jednak umístění a tvar veřejných prostranství, jednak tvar a objem budov a jejich skupin. Praktický život a „fungování“ města je na okraji zájmu. Tzv. funkční regulace (kde bude kolik bytů, obchodů, kanceláří, hotelů, škol, sportovišť, zdravotnických a kulturních zařízení atd.) je v návrhu radikálně zjednodušena: všechny funkce uvedené v závorce – a ještě „nerušící výroba“ – mohou být v tzv. obytných lokalitách. Přesné rozmístění a kapacity jsou ponechány na uvážení stavebních úřadů, respektive volné ruce trhu či úplatkáře. Jen omezený vliv v postavení účastníka mají v územní řízení sousedé (bohužel už ne spolky) a místní samospráva.

MĚSTO DLOUHÝCH VZDÁLENOSTÍ
Zpracovatelé návrhu se opakovaně ohánějí pojmem

Alternativa Zdola vás srdečně zve na další Čaj o páté:

Město, ve kterém chceme žít?

Nad návrhem nového územního plánu hl. m. Prahy (Metropolitního plánu)

Mgr. JIŘÍ GUTH

– ekolog vládní i nevládní, v letech 2015-2018 pracoval na Magistrátu hl. m. Prahy

Kdy: ve středu 16. května 2018 od 17 hodin
Kde: sídlo Alternativy Zdola, Staropramenná 27, Praha 5 – Smíchov (stanice Anděl, resp. Lidická)

►kde je návrh tzv. Metropolitního plánu zveřejněn a jak ho číst
►jak vznikl a co s ním bude v nejbližší době (připomínky se podávají od 27. června do 27. července 2018)
►jak ho připomínkovat (občané, spolky a městské části)
►na co si dát pozor

Kredit vizualizace: Územní studie Díveč trasy, Pavel Hvozdka Architekti, s.r.o.

„město krátkých vzdáleností“, ale obsah je bohužel právě opačný. Jedním z jeho hlavních principů je tzv. dohlednost, což v praxi znamená, že v centru Prahy mají být soustředěna pracovní místa i občanská vybavenost, za nimiž se tam budou sjíždět lidé z celé Prahy a okolí. „Krátké vzdálenosti“ ale naopak lze

dosáhnout plně vybavenými (včetně, dejme tomu, ústředních úřadů, bank, divadel apod.) novými centry mimo historické jádro: Smíchov, Pankrác, Karlín, Holešovice – Bubny – Zátory. Ta lze navíc doplnit vzdálenějšími, ale z mnoha sídlišť i přilehlých obcí lépe dostupnými centry nižšího řádu.

Tak na to všechno návrh metropolitního plánu rezignuje. Krátkých vzdáleností chce návrh dosáhnout v úplně jiném smyslu, totiž zahušťováním zástavby a na víc než dvaceti místech výstavbou nových věžáků. Na některých místech ani není stanoveno, jak vysokých, ale „standard“ je 100 metrů, a ten by se mohl časem dále zvyšovat.

NÁVRH JE ZVEŘEJNĚN NA WEBU HLAVNÍHO MĚSTA (http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/odbor/odbor_uzemniho_rozvoje/uzemni_planovani/metropolitni_plan/info_navrh_MPP.html) a jeho Institutu plánování a rozvoje (<http://plan.iprpraha.cz/cs/metropolitni-plan>)

Nejen Pražanům, ale i všem, komu na hlavním městě z jakéhokoliv důvodu záleží, doporučujeme, aby si text i výkresy prostudovali.

Od 26. června do 26. července 2018 totiž k němu každý může podat připomínky (na pražský magistrát). Větší sílu mohou mít tzv. zásadní připomínky, které schválí zastupitelstva jednotlivých městských částí.

Na vybrané chyby a nedostatky (také se má například výrazně snížit ochrana zeleně – návrh ignoruje probíhající klimatickou změnu a hrozí zabetonováním dalších trávníků i „městských džunglí“) průběžně upozorňuje spolek Arnika. Na jeho webu <https://zmeny-prahy.cz/praha-zitra> lze najít aktuální informace, praktické rady i inspiraci pro připomínky.

Alternativa zdola je součástí platformy nevládních neziskových organizací, které usilují o zlepšení návrhu nového územního plánu Prahy. Postupem podle stavebního zákona je například možné doplnit zadání a nechat zpracovat nový návrh. V případě nutnosti vám můžeme pomoci s formulací připomínky nebo poradit s postupem jejího uplatnění, když nám napíšete o konkrétním problému na adresu info@alternativazdola.cz. ◀

Jiří Guth

KAPITALISMUS,
SOCIALISMUS
A BUDOUCNOST

ANEB
MIKEŠ UŽ PŘIŠEL

ILONA ŠVIHLÍKOVÁ
MIROSLAV TEJKL

KAPITALISMUS, SOCIALISMUS
A BUDOUCNOST,
ANEB MIKEŠ UŽ PŘIŠEL

NADACE ROSY LUXEMBURGOVÉ MÁ NOVĚ POBOČKU TAKÉ V ČR

První veřejná akce, která se v novém sídle ve Francouzské ulici v Praze konala, byla – symbolicky – představení knihy *Kapitalismus, socialismus a budoucnost, aneb Mikeš už přišel*. Knihu představili autoři, Ilona Švihlíková a Miroslav Tejkl a nechyběl ani plyšový kocourek Mikeš, který je nejen v podtitulu knihy, ale má na starosti i důležitou metaforu.

Novotou zářící prostor Nadace Rosy Luxemburgové byl úspěš-

ně a důstojně pokřtěn. Z diskuse nad kapitalismem a jeho aktuální podobou, v níž dominuje patologická kategorie renty, by jistě měla radost i žena, jejíž jméno nadace nese.

Doufáme, že sídlo nadace se stane brzy známým místem pro konání zajímavých akcí – jako jsou například prostory Domu odborových svazů, či komunitní centrum Prádelna – a že se na nich budeme společně setkávat. ◀

CEREBALIE – PROBLÉMY SVĚTA A ODPOVĚDI MĚSTA

Po půl roce CERES uspořádal další akci s poměrně jinou dynamikou, než bylo loňské Umění změny. Zatímco Umění změny si kladlo za úkol ukázat nejpestřejší škálu způsobů, jak změnit svět kolem sebe, letošní Cerebalie měly především propojit řadu odborníků, aby společnými silami poukázali na problémy světa spojené s globalizací a posléze ukázali jejich možná řešení na úrovni měst, obcí a komunit.

Ve třech blocích jsme sledovali třetí různé problémy spojené se „zmenšováním“ světa. Konkrétně šlo o vztah člověka a životního prostředí, monetární politiku a ekonomickou demokracii.

Část zabývající se ekologií zahájil profesor Šmajš příspěvkem o konfliktu mezi kulturou a

přírodou. Na něj navázal s vystoupením o praktickém užití obnovitelných zdrojů Ing. Milan Smrž, předseda národní sekce a viceprezident evropské asociace EUROSOLAR.

Monetární politice a charakteru peněz se posléze věnovala Ing. Květa Pohlhammer Lauterbachová. Ta zareagovala na události předchozí noci a svoji přednášku věnovala tématu „Žádají si peníze válku?“ Další palčivou otázkou poté zodpovídal Adam Votruba, PhD. – je možné splatit všechny dluhy?

ZAVÁDĚNÍ LOKÁLNÍCH MĚN

Poslední blok se zabýval také ekonomikou, ovšem z poněkud jiného pohledu. Tématu, jak má ekonomika a peníze sloužit především společnosti, se ujali Mgr. Lukáš Perný a Bc. Pavel Matoušek. První jmenovaný návštěvníkům konference připomněl družstevnictví jako alternativní způsob vlastnictví, který není pouze přežitkem minulého režimu, ale často dovede být životaschopnější než mainstreamové podniky. Lukáš Matoušek nakonec barvitě popsal své zážitky s pokusy o zavedení lokální měny v jihočeském Velešínu a o svém zápasu s autoritami, které se proti jeho snaze postavily.

Zmíněná vystoupení budou již brzy k dispozici ke shlédnutí online. ◀

Andrej Bóna

VIDEO

<https://youtu.be/qA5ZuCyxlwA>

BYTY JSOU, NEJSOU PRAVIDLA

V ČR, kde žije 10,5 mil. lidí, je k dispozici asi 4,25 mil. bytů. Asi 7 % je neobývaných, protože jde o chaty, opuštěné a neobyvatelné byty a domy. Na každého obyvatele naší vlasti připadá v průměru jedna obytná místnost. V průměru. Ve skutečnosti zde jsou desítky tisíc bezdomovců, mimo trvale obydlené byty žije asi 500 000 lidí, tj. 5 % (během sčítání obyvatelstva byl milion lidí zastižen mimo trvalé bydliště). To je první příznak nenormálních poměrů v oblasti bydlení v ČR.

ZA HRANIKEMI TO NENÍ O MOC LEPŠÍ

Z mezinárodních srovnání vyplývá, že počet obyvatel na byt v ČR – 2,6 – je srovnatelný s vyspělou Evropou (Rakousko,

Francie, Velká Británie, Švýcarsko – 2,4), ale počet obyvatel na pokoj v ČR – 0,9 – je oproti nim výrazně vyšší (Rakousko, VB – 0,5, Francie, Švýcarsko – 0,6). Na jednoho obyvatele

Rakouska či SRN připadá asi o pětinu až čtvrtinu větší plocha bytu, resp. celková plocha jednoho bytu je asi o pětinu větší. V tomto tudíž asi problém nebude, je to jen otázka komfortu.

Tempo výstavby nových bytů je v 21. stol. v ČR zhruba poloviční proti ČSSR, resp. ČR v 70. letech. Tehdy bylo stavěno přes půl milionu bytů za pětiletku, nyní je v ČR ročně odevzdáno 30-40 tisíc nových bytů. Srovnatelné s 80. lety je ovšem dnešní tempo výstavby nových bytů dle velikosti obytné plochy, což dokládá zvýšení velikosti jednotlivých bytů, kdy již domácnost získává nejen nové zázemí pro své soukromí, ale moderní bydlení důstojné době 21. století ve střední Evropě. Toto tedy rovněž nesignalizuje problém.

PRAŽANÉ JSOU V PYTLI

V metropoli před pár lety bylo asi 40 000 bytů volných – to by bylo tedy bydlení pro 100 tisíc lidí, tj. asi pro 8 % Pražanů. Dnes jen komunálních bytů je volných na dva tisíce. V 1. čtvrtletí tohoto roku průměrná cena nového pražského bytu činila

přes 88 tisíc Kč/m². Za průměrný plat, tedy příjem na rozhraní vyšší a střední příjmové třetiny, v jeho pražské úrovni a čisté podobě si tak může Pražan za rok pořídit čtyři metry čtvereční, v případě celostátního příjmového průměru by to byly jen metry tři. V obou případech by se ale museli chodit napást, oblékat se do pytlů, nikam nejezdit, netelefonovat, nekupovat léky atd. Střední třída jako vyšitá... Jestliže na přelomu století byly byty v ČR, když se to přepočítalo kursem dolaru, zhruba za poloviční cenu než v USA, dnes se jí přibližují – máme ale mzdy na úrovni USA?

Je zřejmé, že problém není v počtu bytů, nýbrž v jejich využití a ceně. To souvisí s jeho vlastnictvím.

ZISKY V PROCENTECH A V NÁSOBČÍCH

Ve většině evropských států funguje nějaká regulace trhu s bydlením, s touto základní lidskou potřebou. Ve Švýcarsku nájemné sestává z nákladového nájemního a rozumného zisku ve výši hypotečního úroku plus 0,5 procentního bodu, plus vliv inflace. V ČR se ziskovost po-

hybuje při prodeji nového bytu v desítkách procent či dokonce násobků nákladů na stavbu a pořízení pozemku. V případě nájemného kráčí ale už o několiknásobky provozních nákladů, kdy za pronájem garsonky platíte třeba i 2-2,5násobek nákladů jako za 4-pokojový byt v SVJ. Pronajmete-li byt přes Airbnb, můžete nastavit cenu i na troj až čtyřnásobek dlouhodobého nájmu – dovolenkář to pár dní snese. Za letní sezónu tak máte tolik, co by vám dal běžný celoroční pronájem.

Smíchání opatrování základní lidské potřeby s kapitalistickým podnikáním s volnočasovými potřebami je střetem

dvou odlišných trhů, nemluvě o neporovnatelných rizicích – a tedy i legitimní ziskovosti – při podnikání v oblasti základních potřeb a zbytných statků.

VLASTNÍ BYT – OBRANA PROTI VYDÍRÁNÍ

Jestliže nejste realitní magnát, dědic rodinného sídla či ministr nebo jeho děcko, tak jste předhozen se svojí základní lidskou potřebou soukromým vlastníkům nemovitostí nebo představám momentální stranické skladby na radnici města spravující obecné byty. Pokud tyto dvě skupiny se chovají nezřízeně a nebo toto riziko existuje, což je volbami dáno, tak jedi-

né řešení je osobní vlastnictví bytu. Právě kvůli této nejistotě, dlouhodobé životní nestabilitě českých obyvatel, zdejších nájemníků v obnovené kapitalistické společnosti, je v ČR podíl osobního vlastnictví o desítky procentních bodů vyšší, než v západní Evropě. Je to přirozená obrana běžných lidí proti vydírání a vydíratelnosti ze strany majitelů nemovitostí nebo asociálních vládců radnic. Dopad to má mj. do nízké mobility pracovních sil – prodej a nákup bytu je složitější (tím spíš, jdeli o různá města), rizikovější a dražší než ukončení jednoho a sjednání druhého nájmu, nemluvě o citových vazbách. Nezřízené kapitalistické kořistění na bydlení, této základní životní potřebě, jejíž naplňování kvůli stavebním, územním, územněplánovacím řízením, finacování, různým regulacím atd. není jednoduché, má mnoho vazeb a malou pružnost, poškozují poměry ve všech ostatních odvětvích podnikání a pokrývá celé národní hospodářství.

NA STAVBU BYTŮ MÉNĚ NEŽ NA JEJICH BOŘENÍ

Státní orgány ČR vydávaly a vydávají v posledním čtvrt století na bydlení 0,5-0,9 % HDP. Přitom na zbrojení vydávaly přes 1,0 % HDP a chystají se vydávat 2,0 % HDP. Dlouhodobě nejvíce, vesměs přes 10 mld. Kč ročně, což je přes polovinu státní podpory, vydávaly na stavební spoření, které ale zdaleka neslouží jen na bydlení, ale jako dlouhodobé spoření jistého vysokého výnosu na pořízení čehokoli.

Pohledem do dlouhodobých statistických řad – ne na roky, ale na desítky let – zjistíte, že průměrný ekonomický

růst za posledních 100 let se pohybuje okolo

2 %. To je to, co společnost

vyprodukuje nad prostou reprodukci.

Celosvětové zbrojní náklady se

pohybují okolo

2-2,5 %. Kanóny ale nové domy,

školy, parky a silnice nestaví, nýbrž boří. Vojáci

nepečou chleba, neučí děti,

lidi neléčí, nýbrž zabíjejí. Výdaje

na zbrojení jsou čistou

ztrátou společnosti, neslouží k tvorbě nového bohatství lidské společnosti, jen k přerozdělení stávajícího, případně zničení, a to ku prospěchu jen úzké části společnosti. Pokud bychom nezbrojili, rost by blahobyt lidstva dvojnásobnou rychlostí. Problém je v režimu, v charakteru společnosti, v kapitalismu. Ten se zabývá problémy jen tehdy, je-li to výnosné, a to, zda je odstraňuje, či zveličuje, záleží na tom, co je ziskovější.

ČESKÉ ZDROJE VYSÁVÁ BYROKRATICKO-STAVBAŘSKÝ KOMPLEX

V ČR po vzoru amerického či západoevropského vojensko-průmyslového komplexu (za 65 let od jeho zformování postupně rozrostlého o energetické, finanční a farmaceutické korporace), který si ochočil státy a politiky, vznikl – protože nemá-

V ČR VZNIKL BYROKRATICKO - STAVBAŘSKÝ KOMPLEX, VYSÁVAJÍCÍ VEŘEJNÉ ZDROJE

me už moc zbrojovek –, byrokraticko-stavbařský komplex, který vysává společenské zdroje. Nejen veřejné, ale i soukromé od spotřebitelů – to včetně nájemníků a zájemců o osobní vlastnictví bytů. Ochuzuje i zisky podnikatelů z jiných sfér, protože lidé musejí nejprve zaplatit za střechu nad hlavou a až pak za jiné zboží a služby, přičemž šetří i na dalších základních potřebách, jako je strava, oblečení, obutí. Tam si mohou vybrat kolik a v jaké kvalitě a na rozdíl od pořízení bytu to mo-

hou činit denně, pružně, někdy třeba i vynechat zcela.

PRAVIDLA A VOLBY

Prolomit tuto frontu znamená vést boj jak na místní, tak celostátní úrovni. Na komunální žádat zveřejňování údajů o hospodaření s obecními byty a vrácení zisků z nájemného do zkvalitňování bytového fondu a výstavby nových – zvláště pak finančně dostupných – bytů. Nevolit nikoho, kdo vyvádí, nebo v minulosti vyvedl prostředky z bytové oblasti pryč. Kdo nechává stavět developery finančně nedostupné byty, byty pro investory, jež mají peníze

na pořízení bytů, které potom mohou draze pronajímat těm, kteří nemají pohromadě takovou sumu, musejí byt splácet průběžně ze svých pracovních příjmů a tak ho během desítek let vysoko přeplatí.

Na celostátní úrovni je nutno tlačit na regulační opatření a pravidla poskytování ekonomicky dostupných bytů. Volný, svobodný trh musí být svobodný jak pro producenta, poskytovatele zboží a služby, tak pro spotřebitele. Jinak nese ekonomy a politiky tolik proklamované efekty. Spotřebitel musí mít vedle osobního vlastnictví bytu, nájmu u soukromého vlastníka i alternativu dostupného veřejnou správou regulovaného bydlení. Rozhodnutí veřejné správy musí být vůči občanům neutrální, vyvážené. Jestliže jedno rozhodnutí – vytvořit segment poměrně málo regulovaného, volného trhu pro zajišťování bydlení – je prospěšné podnikatelům, musí jiným rozhodnutím – poměrně velkou regulací a podporou jiného segmentu tohoto zajišťování – vytvořit výhodné podmínky zase pro uživatele. Kdo má volné, zbytné prostředky

nad své výdaje na obstarání základních potřeb a méně nutných potřeb a zájmů, nechť si klidně pořídí bydlení a vyšší komfort od soukromého subjektu, ale je asociální a národohospodářsky neefektivní předhodit bezuzdné podnikatelské chamtivostí zdroje obyvatel, které neuvažují vynaložit na komfort, nýbrž na základní a standardní potřeby.

Při vynakládání prostředků veřejné správy na podporu bydlení je nutno vždy mít na paměti konečný efekt, co tyto peníze způsobí, kde či u koho skončí. U dotace na nákup bytů či dotace na snížení hypotečního úroku je totiž riziko, že výsledek bude podobný jako u příspěvku ná-

jemníkům ubytoven, kdy jen protékají žadatelům skrz prsty k majitelům ubytoven a zvyšují jejich zisk, jen místo nich by to byli tentokrát developéři a banky. Vstup veřejné správy na bytový trh musí zájemcům o bydlení rozšířit nabídku alternativ – vedle firem motivovaných soukromým podnikáním šanci na byt zřizovaný společenskou zodpovědností za plnění základní životní potřeby.

Musíme v rámci iniciativy Za dostupné bydlení soustředit fakta o regulačních pravidlech v západní Evropě a bombardovat jimi vládu, poslance, senátory, média a veřejnost. Ukázat na pachatele české situace,

na ty, kdo z toho těží. Udělat z toho předvolební téma. Jakmile bude veřejnost intelektuálně a morálně nastartována ke změně, tak už vhodná řešení budou formulována, zvažována a schvalována.

Bude naší výhodou, když je budeme mít připravena. Abychom je ale uplatnili, musíme přesvědčit politiky o jejich vhodnosti a potřebnosti. To chce nejprve udělat osvětu mezi sebou, abychom my sami znali fakta ze světa a měli argumenty na naše politiky. A následně pořádat semináře na magistrátu a v parlamentu, aby politici nemohli tvrdit, že nevědí, nebo že něco neexistuje.

Přes léto bychom mohli dát dohromady program pro politické strany a kandidáty do komunálky, co bychom od nich žádali, aby po zvolení v oblasti bytové politiky realizovali.

Je právě v potenciálu participativního rozpočtování vyšší úrovně, aby občané nerozhodovali jen o vysazení aleje, umístění laviček, vybavení dětského hřiště, opravě zastávek, ale aby žádali od své politické reprezentace zvýšení rozpočtové kapitoly na byto-

vou politiku, na dostupné bydlení, na sociální, startovací a seniorské byty, na ubytovny veřejné správy, na podporu (pozemky, organizací, dotacemi, úlevami) družstev, sdíleného bydlení, na úvěry od veřejné správy, na příspěvek na hypotéky. A stejně tak mohou žádat kroky veřejné správy k využití existujících prázdných objektů – vyšším zdaněním, uvolněním pro komunální aktivity.

Preambule Ústavy ČR hovoří o vědomí zodpovědnosti občanů vůči celku a o odhodlání střezit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství, článek 11. ústavní Listiny základních práv a svobod pak přímo uvádí, že vlastnictví zavazuje, že nesmí být zneužito na újmu práv druhých – to načrtává rámeček, kde lze argumentovat pro využití stávajících zdrojů a pro formulování nových podmínek k naplňování základního lidského práva, základní lidské potřeby – důstojného bydlení, bydlení hodného obyvatel země patřící do sedminky ekonomicky nejvyspělejších států světa. ◀ **Karel Růžička**

NA BYTOVOU VÝSTAVBU 1 % HDP, PĚTINU BYTŮ SE SNÍŽENÝM NÁJMEM!

PROJEV MARTINY VEVERKOVÉ (IZDB) NA PRVOMÁJOVÉM POCHODU

Po tom, co se odstěhujeme od svých rodičů, užijeme si několik studentských let ve spolubydlení, přijde moment, kdy se musíme začít poohlížet po vlastním, stabilním bydlení. Ti šťastnější z nás dostanou nebo zdědí byt od rodičů nebo prarodičů, ti méně šťastní si musí najít byt s komerčním nájemným a případně doufat, že se jim během několika ná-

sledujících let podaří dosáhnout na hypotéku. Bydlení je chápáno jako tržní záležitost a jeho zajištění je tedy na nás. Tato situace, na kterou jsme si od doby, kdy skončila vlna privatizace v 90. letech a regulace nájemného, zvykli a začali ji chápat jako přirozenou, se během uplynulého roku ukázala jako velmi problematická.

DĚSIVÁ PŘEDSTAVA 30 LET SPLÁČENÍ

Zatímco jsme během první poloviny minulého roku doufali v přijetí zákona o sociálním bydlení, jenž by pomohl řešit bytovou situaci zranitelných skupin obyvatel – lidí bez domova, těch, kdo přežívají v hrozných podmínkách v ubytovnách a domech obchodníků s chudobou, seniorů, nebo rodin s jedním rodičem. Zákon však nebyl přijat a tak je vhodné bydlení pro tyto lidi stále jen snem.

Mezitím jsme však byli svědky bezprecedentního růstu výše nájmů i cen nemovitostí v celé České republice, hlavně pak v Praze. Výsledkem je, že mnozí musejí na bydlení vynakládat polovinu i více svých příjmů, nebo jsou odsouzeni k bydlení v nevyhovujících podmínkách. Nabízí se otázka, zda tedy není výhodnější nemovitost si koupit. Když nemají chleba, tak proč nejedí koláče? Představa 30 let spláčení hypotéky je pro mnoho lidí děsivá, zvláště v situaci, kdy vět-

šina pracovních míst není stabilních. Kvůli změnám v pravidlech poskytování hypoték na ni navíc ani mnozí zájemci nedosáhnou. A pokud na ni dosáhnou a spláčení selže, ocitají se nejen bez zakoupené nemovitosti, ale i s přetrvávajícím dluhem vůči bance. To je riziko, do něhož by nikdo neměl být nucen.

NECHCEME RENTIÉRSKOU SPOLEČNOST

Zhoršená dostupnost bydlení je fenomén, který ovlivňuje lidské životy více, než by se na první pohled mohlo zdát. V mém okolí jsem často svědkem toho, jak mí vrstevníci místo práce, která by je bavila, volí práci v korporátních firmách, která je stabilní a dobře placená, umožní jim tedy pořídit bydlení na hypotéku. Problémy se stabilitou a cenou bydlení navíc mohou způsobovat to, že mladí lidé, ať už vědomě

nebo nevědomě, odkládají založení rodiny.

Protože nechceme žít v rentiérské společnosti, kde se náš životní osud odvíjí od toho, jestli vlastníme nebo nevlastníme nemovitost, a přednější jsou soukromé podnikatelské zájmy spekulantů, než uspokojení bytových potřeb lidí, rozhodli jsme se založit Iniciativu za dostupné bydlení Bydlet – žít! Nejen proto, že stabilní a kvalitní bydlení je základní podmínkou důstojného života, ale také proto, že nechceme

celý svůj život podřítit uspokojení jedné základní potřeby, zatímco spekulanti a bankéři si budou mnout ruce.

NAŠE NÁVRHY

Mnozí se ptáte, jak to chceme udělat, jak lze zajistit dostupné bydlení, když cena bydlení je přece dána trhem. My si ale myslíme, že bydlení není oblastí, v níž by měl mít trh poslední slovo. Dovolte mi tedy přednést naše požadavky:

Naším hlavním požadavkem je, aby stát prostřednictvím obcí začal stavět byty se sníženým nájmem, a do této výstavby by mělo být investováno nejméně 1% HDP. Bydlení dostupné pro všechny je investicí, která se státu bohatě přímo i nepřímo vrátí. Je rovněž třeba podporovat stavební družstva a komunitní projekty vzešlé od občanů. Na tyto projekty by měl stát poskytovat neziskové půjčky a města by měla poskytovat své prázdné domy a pozemky. Rovněž povolování nových staveb by mělo být transparent-

nější a rychlejší. Zároveň nesmí být ohrožena kvalita výstavby, urbanistické hodnoty, ekologická udržitelnost a zájmy veřejnosti.

Domníváme se, že by měla být znovu zavedena regulace nájemného tak, aby z bydlení nebyl obrovský byznys. Regulace nájemného také zajistí, že město zůstane místem pro lidi a ne jen oblastí s kanceláři a předraženými restauracemi. I ceny energií by měly být regulovány, aby například voda měla neziskový charakter a byla v rukou samospráv. Rovněž služba Airbnb by měla

podléhat regulaci a být zdaněna tak, aby z ní nebyl byznys velkých firem, který přetváří celé čtvrti na turistické skanzeny plné neoficiálních hotelů. Airbnb nesmí zvyšovat nájemné a ceny nemovitostí.

Dále žádáme jasná pravidla pro developery, jak a kde mohou stavět, tak aby z toho měli prospěch všichni obyvatelé. Je například možné určit jim povinnost stavět 20 % bytů se sníženým nájemným. Stát by měl bránit spekulacím s nemovitostmi, a to i tím, že více

zdaní vlastníky mnoha nemovitostí. Je potřeba také motivovat vlastníky prázdných nemovitostí k veřejně prospěšnému využívání jejich nemovitostí, nebo jejich smysluplnému pronájmu.

Požadujeme přijetí zákona o sociálním bydlení tak, aby se zastavil obchod s chudobou a vytvořil se systém důstojného bydlení pro sociální skupiny ohrožené chudobou a bezdomovectvím. Řešením nejsou ubytovny pro chudé, ale standardní byty v sociálně rozmani-

tém prostředí. Sociální bydlení by mělo být založeno na principu Housing First – tedy nikoli na základě zásluh, ale na základě potřeby.

Rovněž navrhujeme zakázat realitním kancelářím účtovat nájemníkům provizi za služby, které byly ve skutečnosti poskytnuty majiteli bytu. Vysoké kauce a provize realitním kancelářím zbytečně snižují dostupnost bydlení nízkopříjmovým skupinám obyvatel.

Naše požadavky jsou realistické a splnitelné, avšak víme,

že přesvědčit o nich ostatní, zejména pak politické představitele, rozhodně nebude jednoduché. Čím více nás ale bude, tím větší šanci máme. Proto vás chci vyzvat – podepište naši petici, ale ještě lépe – přidejte se k nám! O dostupném bydlení je potřeba mluvit v Praze i v regionech, v ulicích i na pracovištích, v médiích. ◀

PROČ BY ČSSD MĚLA PODPOROVAT DRUŽSTVA

V Senátu proběhla další z odborných konferencí o družstevnictví s bohatou účastí družstevníků, ale za nezájmu zákonodárců. Potom, co senátní předseda Milan Štěch úvodem pohovořil a odešel, zůstal v sále jen jeden pirát. Parlament dává přednost tanci na hrobech družstevního národního pokladu.

České ignorování družstevnictví je součástí našeho pobytu v ideologickém skanzenu z počátku 19. století, kam nás nahnali nevzdělaní idioti. Nějaká čísla o družstvech sice ve statistikách najdeme, třebaže v ekonomice působí 200 těch výrobních, což jsou spíše střed-

ce u nás proběhla na družstevním principu a stala se vzorem, podle kterého pak postupovaly americké farmářské státy.

Tohle si však připomene jen pár nadšenců, jejichž vrcholným úspěchem je nějaká ta konference, jako byla ta senátní, která se konala v půli května pod hrdým názvem Role družstevního podnikání v budoucím vývoji ČR. Hlavní proud českého myšlení však raději couvá k období temna a ignoruje fakt, že role družstevnictví při otvírání českých perspektiv tu už byla.

Třeba vzestup, který u nás následoval po evropské revoluční vlně 1848, je neoddelitelně spjat s rozvojem vzájemnosti a nakonec i družstevnictví. To

DRUŽSTEVNÍ ELEKTRIFIKACE U NÁS SE STALA VZOREM PRO AMERICKÉ STÁTY

ní podniky českého měřítka, z toho pětina družstva invalidů. Jenže za Rakouska a za první republiky jsme byli družstevní velmocí. Dokonce i elektrifika-

proměnilo někdejší nevolnické vesnice v silné a spolupracující obce, které dokázaly žít vedle industrializovaných měst.

Česká družstva proto patří k národnímu pokladu. Nejen vybudování Národního divadla, ale také sdružování sil ve výrobě, v obchodní a nákupní infrastruktuře, stejně tak národní finance soustřeďující pramínky národních úspor v síti kampaniček a záložen, to všechno pomohlo posílit národní sebevědomí natolik, že vznik vlast-

ního státu byl nakonec samozřejmostí.

AUTOMOBILOVÁ MONOKULTURA

Znalci vědí, že družstevnictví je tradiční sociálně-demokratické téma, úzce spjaté se vznikem a historií strany. Může to být silná politická karta ČSSD i v současnosti, kdyby se na ni soustředila místo fňukání, že jí Babiš všechny nápady přebere. V kontrastu k Babišově podpoře velkých firem (zejména těch jeho) může být voličsky

perspektivnější, když do své rozvojové strategie začlení zásadní, promyšlenou a ucelenou podporu malého a středního družstevního sektoru jako obnovu příležitostí mimo velká průmyslová centra. Neznamená to, že ČSSD opustí své městské voliče, ale že se pokusí podívat i jinam.

Pro expertizu netřeba chodit příliš daleko. Na konferenci měla velký úspěch docentka Ilona Švihlíková s výkladem o možné změně modelu české ekonomiky díky družstevnímu podnikání. Ten dnešní model je jak známo dosti koloniální, s podřízenou subdodavatelskou rolí v režii zahraničních vlastníků. Navíc převládá monokultura automobilového průmyslu s nejistou budoucností.

Zajímavé bylo také vystoupení Jany Maussen z MDA o využití

družstevních prvků podnikání v moderních firmách. Maussen žila nějaký čas v Baskicku, a potom zorganizovala návštěvu vedení světoznámého Mondragonského družstva v Praze. Nyní uváděla i příklady zaměstnaneckého spoluvlastnictví z Británie.

Obě dámy předtím bohatě přispívaly k práci odborných komisí ČSSD při přípravě programu. Obvykle se na těchto aktivitách nepřímo podílím také, a tak jsem si vytáhl jeden posledních textů, kterým jsme s Ilonou Švihlíkovou doplňovali návrh subkomise pro podnikání a družstevnictví. Vycházel

z toho, že komplexní podpora družstevnictví patří k nástrojům restrukturalizace české ekonomiky, aby v ní bylo víc menšího a středního podnikání, a taky víc toho českého.

Připomínali jsme, že družstevnictví, které se soustřeďuje na využívání místních zdrojů, soběstačnost, levné bydlení a propojování místních hospodářských toků, je nezbytnou protiváhou globalizace. Zvláště v malé otevřené ekonomice, která je do globalizace téměř nekontrolovatelně ponořena, je to jedna z mála možností, jak tomu vztahu vracet rovnováhu.

PŘÍKLADY ZE SVĚTA

Družstva a podniky se zaměstnaneckou participací jsou obzvláště odolné vůči krizím, jak zjistil rozsáhlý výzkum Evropského parlamentu. V období krize se družstva ukázala jako odolnější v porovnání s řadou konvenčních podniků. Lépe hájila zaměstnanost a méně často musela podnik zavřít. Dokládá to značné množství družstevních bank a družstev v oblasti průmyslu a služeb, různá zaměstnanecká a sociální družstva a družstva tvořená malými a středními podniky. Dokonce mnohá družstva v nových a inovativních odvětvích byla nově zřízena navzdory krizi.

Družstva jsou tedy podle EP modelem, který je schopen reagovat na nové potřeby a podporovat vytváření pracovních míst lépe než ostatní modely, a to díky své mimořádné schopnosti rychle se přizpůsobit změnám a pokračovat v podnikatelské činnosti, i když je ohrožená. Zároveň roste význam „komunitních družstev“, do nichž mohou být zapojeni občané znevýhodněných oblastí s cílem zajistit potřeby, jako jsou zdravotnické a sociální

služby, služby v oblasti školství, obchodní služby, komunikace atd.

Mezi doporučeními EP najdeme také vznik družstev zaměstnanců pro záchranu krachujících firem:

„Převod podniků zaměstnancům prostřednictvím vytváření družstev a dalších forem zaměstnaneckého podílu na vlastnictví by mohl být nejlepší způsob, jak zajistit přetrvání

ké participaci zcela ignorováno.

V Německu funguje Pracovní společenství národního hospodářství AGP (Arbeitsgemeinschaft-Partnerschaft in der Wirtschaft). Koncentruje se na spoluúčast zaměstnanců k dosažení vyšší inovativnosti a při řešení ekonomických krizí, tedy na spoluúčast v řízení. I v Německu však sílí kampaň za rozšíření zaměstnaneckých akcí, jaké jsou běžné ve Francii

toucí potřebu zaměstnanecké spoluúčasti s výhledem nástupu Průmyslu 4.0.

NÁVRHY PRO DRUŽSTEVNICTVÍ

Tyto návrhy nezačínají z nuly. Subkomise měla spoustu připomínek z družstevního prostředí, docentka Švihlíková se koncentrovala na ekonomickou argumentaci a využití mezinárodních zkušeností a já jsem zkusil dodat něco z americké a britské literatury o ekonomické lokalizaci. Šlo to, aby text nebyl jen nějaké „mělo by se“, ale zároveň vznikala představa, kde začít a jak to udělat.

Nejprve část návrhů defenzivní povahy, které připravili zejména kolegové z praxe, znalí aktuálních hrozeb:

►Zabránit současným tendencím k nepřátelskému převzetí prosperujících výrobních družstev. Subkomise ČSSD pro podnikání a družstevnictví již před časem navrhla novelizaci zákona č. 90/2012 Sb. O obchodních společnostech a družstvech a to doplněním § 635, odst.

2 o následující text: „Plnou moc lze udělit jen členům družstva.“

►Úprava postavení družstevních záložen, které nejprve nebyly regulovány vůbec a následně jsou tlačeny nadměrně přísnou regulací (dokonce i podle MMF), aby se přeměnily v banky. Současné družstevní záložny ničí pravidlo 1:10 (desetina vkladu není úročena). Lze například uvažovat o výjimce pro kampeřičky lokálního zakotvení (např. obec do 50 000 oby-

podniků,“ doporučuje usnesení Evropského parlamentu. V ČR bylo toto usnesení EP o družstevnictví a zaměstnanec-

a Velké Británii. Tomu se věnuje Deutsches AktienInstitut. Německá Federace zaměstnanecké participace zase vidí ros-

vatel), s omezeným počtem členů a objemem vkladů. Následují návrhy ofenzivní, návrhy k rozšíření družstevnictví a využití nových příležitostí: Základním úkolem je podpořit u českých firemních struktur vyšší přidanou hodnotu, tj. omezit začlenění do mezinárodní dělby práce na pozici „montovny“, „skladu“, či práce ve mzdě. Je vhodné aplikovat jednak návrhy z EP (viz výše), a dále pak návrhy Svazu českých a moravských výrobních družstev jako je

- ▶ podpora propojování českých malých a středních firem v oblasti technologie, marketingu apod. prostřednictvím technologicko-výrobních center,
- ▶ podpora financování těchto podniků z ČMZRB a zvážení vzniku regionálních bank,
- ▶ podpora vzdělávání na téma vytváření družstev a zaměstnanecké participace,
- ▶ podpora rozvoje zaměstnaneckého akcionářství,
- ▶ podpora rozvoje družstevního finančnictví s inspirací u ra-

kouského třístupňového modelu družstevního bankovníctví.

CELKOVÉ PROSTŘEDÍ A KONTEXT

Samozřejmě, že nepřipravený převod podniku nepřipraveným zaměstnancům zkrachuje, varovali jsme důrazně. Má-li to mít smysl, musí existovat systém soustavné přípravy jednotlivců, budování služeb, vytváření finančního zázemí a spolupráce při budování trhu, včetně poptávky veřejných institucí.

Vzniku uceleného systému lokálního družstevního a participačního podnikání pomůže sled následujících kroků:

- ▶ přípravná fáze – vznikají programy, instituce, předpisy, podpora, štáby
- ▶ rozběhová fáze – pilotní projekt se všestrannou podporou
- ▶ start běžných případů – určité období vstřícnosti, hájení a zvýšené citlivosti partnerských institucí, dobrovolná pomoc odborníků z vysokých škol a podobných prostředí
- ▶ běžný provoz – formálně každý za své, ale odehrává se to v

příznivém prostředí s místními bankami, lokálními měnami, veřejnou poptávkou, dobrovolnickou spoluúčastí a v souladu s programy místního rozvoje.

PRŮMYSL 4.0

Nelze probírat rozvoj družstevnictví bez rozvoje prostředí a funkcí, jako se nedají pěstovat melouny bez kompostu a bez vody.

Státní politika může nasadit všechny nástroje nesoutěžní podpory:

- ▶ jednotlivé státní agentury slouží i jako poradenská místa
- ▶ probíhá dlouhodobá systematická příprava zástupců zaměstnanců pro práci v dozorčích radách
- ▶ rozvoj systému mobilizace

místních úspor v kampeličkách a malých bankách; z toho plyne nutnost legislativní a regulační úpravy pro kampeličky a malé banky pro místní potřebu jako specifický sektor s menšími požadavky na kapitálovou vybavenost, činnost a další regulaci

► nezbytná je zákonná úprava etických lokálních bank a kampeliček působících v hierarchicky budované síti po vzoru Landesbank a Volksbank (nebo po vzoru těch předválečných československých). Specifika tohoto třístupňového systému: Nejnižší úroveň se orientuje na službu místu. Nad tím jsou regionální banky a vrchol tvoří

centrální nadstavba poskytující clearing, hotovostní služby, skupinový dohled, revize a poradenské a metodické služby

► pozornost státních finančních institucí malým a středním podnikům; vedle garancí a programů (zaměstnanost, inovace, energetická a environmentální transformace) také poradenství a kurzy, srazy, soutěže, exkurze, konference

► větší pozornost výchově k podnikání na školách, soutěže podnikatelské, technické a softwarové tvořivosti, školní robotické dílny

Poptávka pro lokální produkci a družstva v oblasti energetické

a environmentální transformace automaticky vzroste, pokud to vezmeme vážně a zpřísníme environmentální standardy a tlak na jejich dodržování. Zvýšení požadavků na kvalitu půdy z hlediska obsahu organických látek, opatření proti erozi, střídání plodin a biodiverzitu podpořené změnou systému dotací znamená pracnější postupy a kvalifikovaný přístup, který je nad síly spekulativních investorů do půdy a výrobců banálních komodit. Vděčným průmyslovým programem se stanou nové energetické a zemědělské technologie.

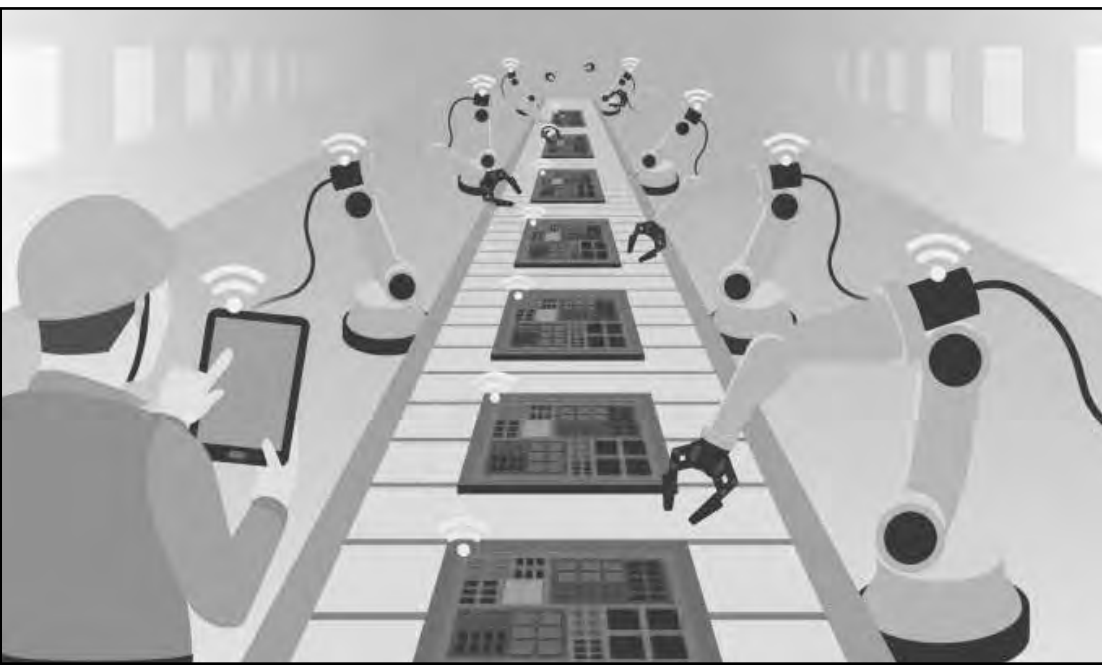
Družstevnictví a lokální výroby lze zapojit i do programů

typu Průmysl 4.0., které umožňují taky decentralizaci výroby, přenesení sofistikovaných postupů mimo hlavní centra a sdílení konstrukce a softwaru po síti. Příprava se zatím odehrává na kutilské bázi, v různých klubech Makers a podobně, ale musí se přesunout také do škol. Ani učňovská zařízení nemohou být věnována jen pilníku a dlátu, ale také 3D tiskárnám a konstrukci robotů.

Tolik tehdejší doporučení. Snad na ně jednou dojde. ◀
Zbyněk Fiala

ODKAZ

www.halonoviny.cz/articles/view/47699682

RETROSPEKTIVA LIBUŠE STAŇKOVÉ

Libuška Staňková, dlouholetá členka Alternativy zdola, výtvarnice tělem i duší, připravila ve spolupráci s Městskou knihovnou ve Štětí soubornou výstavu svých prací. Nebyla to zdaleka její první výstava, v minulosti pravidelně vystavovala v pražských galeriích na Bertramce, v bývalém Paláci kultury (dnes Kongresové centrum), ve Výstavní síni v Karlově ulici nebo také v zahraničí – v Londýně, Mnichově, Vídni a dalších městech. V těsném sousedství jejích obrazů s ní o malování a životě rozmlouval její kolega z AZ Dan Glas.

► Libuško, dnešní povídání začneme od píky – jaké byly tvoje výtvarné začátky?

Moje výtvarné začátky byly součástí mého dětství. První inspiraci jsem čerpala v ateliérech Pionýrského domu ve vinohradských Havlíčkových sadech v Praze. Kreslila a malovala jsem vše, a hlavně to, o co mě kdo požádal. Kamarádkám jejich filmové idoly, sousedům na chatě svých rodičů jejich příbytky, zahrádky, vesničku, kostelík, děti, zvířata. Také jsem si vyrobila hotel, včetně vybavení interiérů. Neuměla jsem si představit, že bych v životě dělala něco jiného. Chtěla jsem studovat na výtvarné škole, ale okolnosti mému plánu nepřály, a tak moji rodiče pro mne zařídili soukromá studia kresby a malby u Prof. Jana Gabriela.

► Ale pak do tvého života vstoupila rodina, děti...

Ano, když do mého života vstoupily děti, měla jsem krátké období takové určité posedlosti ručními pracemi, v kterém jsem jako modely využívala rodinu, což se ne vždycky setkávalo s radostným souhlasem. Někdy v průběhu roku 1979 jsem objevila krásu barevných nití a tím se otevřelo období autorského šperku. Začala jsem vyšívát malé miniatury, vsazované do profilo- vaných dřevěných rámečků a tím vznikly první brože. Později jsem přešla ve šperkařské tvor- bě ke kovu, většinou to byla povrchově upravo-

vaná mosaz a také stříbro, a věnovala jsem se mimo autorského šperku také drobné plastice. Po převratu roku 1989 jsem postupně ztrácela

možnost cenově dostupné spolupráce s dílnami, které byly vybavené potřebnými nástroji. Koncem roku 1992 se mě a ještě jedné autorce naskytla příležitost pronájmu komerčního prostoru v domě

LIBUŠE STAŇKOVÁ (1945)

Absolvovala soukromá studia u Prof. Jana Gabriela (kresba – malba 1958 – 1962). V letech 1979 - 1991 se věnovala tvorbě autorského šperku. Od roku 1992 návrhům oděvů, oděvních doplňků a kabelků, od roku 1998 návrhům bytového textilu.

U zlaté ovce – tehdejší první sídlo Pražského domu fotografie na rohu Husovy a Karlovy ulice – a tak vzniklo něco mezi galerií a krámkem pro turisty. Prodávaly jsme tam výtvary mno-

► A potom přišel pražský Chodov?

Další etapou byl krámek s uměním na chodovském sídlišti v Praze 4, který se jmenoval „U

slečny“. Jeho název vznikl inspirací jménem jednoho baráčku na konci Kokořínského údolí. Tam jsem pak působila sama a prodávala jsem jen věci, které se mi líbily; opět většinou tvorbu mých kamarádů. Tady jsem našla i novou inspiraci. Krámek byl u základní školy a Lidové školy umění a to byl také zdroj zákazníků, chodili tam nakupovat jak děti, tak i rodiče z obou škol a krámek se velice rychle zavedl. V jednom období byl dokonce vyhlášen jako „obchod roku“.

► Jakými náměty ses v této době nejvíce zabývala?

Vracela jsem se do dětství, neboť jsem opět dělala obrázky na zakázku. Pro rodiče dětí – „budoucích muzikantů“ – jsem kreslila hudební nástroje, pro baletky jsem kreslila tanečnice a tak podobně. Také tvorba obrázků dle fotografií domácích mazlíčků se mi nevyhnula. Ale hlavní náplní mé tehdejší tvorby se stal domácí textil. Cestou na chalupu v severním pohraničí republiky bylo ještě několik dožívajících továrniček s látkami a kombinace těchto krásných látek mě uchvátily a začala jsem si vymýšlet různé sestavy – ubrusy, naprony, prostírání a ložní soupravy, na které jsem aplikovala nové dekorativní prvky. S krámkem i s touto tvorbou jsem skončila v roce 2002, kdy můj manžel potřeboval, abych mu pomohla s organizací jeho práce. Byl restaurátorem uměleckých děl z kamene a štuku a také tvořil dřevěné plastiky. Většinu času trávil na naší chalupě, kde měl ateliér a já jsem se v této době na chalupu také téměř odstěhovala. Zjistila jsem, že mám zde konečně prostor a

Účast na výstavách:

Praha, Bertramka (opakovaně 1979 – 1983)
Karlštejn (1982)
Praha, výstavní síň Kotva (1982)
Brno, kulturní dům (1985)
Budapešť, Kultur Forum, (1985)
Náchod, městská galerie (1985)
Frankfurt n. M., European Kunst, (1985)
Praha, Opatov, kulturní dům (1985)
Praha, Maltézská zahrada (1986)
Praha, Palác kultury (1986)
Londýn, výstava moderního evropského šperku (1987)
Praha, výstavní síň Karlova ulice, (1988)
Praha, Atrium (1988)
Mnichov, umělecký veletrh (1989)
Viedeň, galerie moderního umění (1990)
Rumburk, městské muzeum (2000)
Po roce 2000:
Praha, galerie Divadla U Hasičů
Praha, Institut certifikovaného vzdělávání (2x)
Praha, Galerie IDEA (2x)
Rumburk, městské muzeum (2x)
Chřibská, městská galerie
Praha, galerie Kabinet

čas pro volnou tvorbu a začala jsem opět malovat. Během času jsem se rozpomněla na krátkou epizodu v roce 1992, kdy jsem si udělala pár dílek s použitím skelného papíru a znovu jsem vstoupila do stejné řeky. K tomu se pak přidávaly další druhy papírů a jiné materiály, kterými jsem byla okouzlena a které jsem používala i v minulosti, kdy jsem se zabývala šperkem a v podobném duchu pokračuji dodnes.

► **A na závěr nám ještě prozrad', co chystáš v nejbližší době?**

V současné době připravuji svůj další cyklus. Měl by být zaměřen na jedno velmi aktuální téma, které se hlavně u nás v České republice

pořád podceňuje, a lidi k němu zřejmě ještě zcela nedospěli. Nechápu totiž různé vojenské akce, na kterých okouzlení rodiče a pedagogové s neuvědomělým cynismem vkládají dětem do ruky kalašnikovy a strkají je do tanků. Zřejmě mají pocit, že jejich děti jsou nesmrtelní hrdinové ze StarWars a ne budoucí oběti těchto hraček pro dospělé. Vždyť dnes můžeme nasednout do letadla a za pár hodin jsme v reálné válce, kde rodiče a děti skutečně umírají. Řekla bych, že by tato exkurse měla být pro každého rodiče a pedagoga povinná, aby si uvědomili, že všechny tyto cizí války jsou dnes i naše války. Neboť právě touto naší omezeností a přezíravostí přispíváme ke zvyšování zisku zbrojních společností a utrpení mnoha milionů lidí na celém světě.

**Tak Libuško, pokud dovolíš, udělal bych malý závěr. Myslím si, že jsi prožila opravdu krásný a bohatý život a věřím, že vlastní výtvarné práce máš před sebou ještě spoustu. Za čtenáře Zpravodaje bych Ti chtěl poděkovat za zajímavé povídání a přeju ti to tolik potřebné zdraví a ještě mnoho krásných výtvarných počinů.◀
Dan Glas**

DTJ SANTOŠKA – ORIENTAČNÍ ZÁVOD DVOJIC 2018

V sobotu 19. 5. přivítal ve Sportovním centru DTJ Santoška v Praze na Smíchově další slunečný den účastníky Zábavného orientačního závodu dvojic a rodinných týmů.

Závod se konal jako součást celotýdenního projektu „Dny Prahy 5“, tradiční akce radnice „Pětky“, která závod také finančně podpořila. Hlavním organizátorem akce byla Alternativa zdola, která ve spolupráci s vedením DTJ v rámci rozšiřování aktivit pro veřejnost zde letos připravila již druhý sportovní podnik.

Pro závodníky byla připravena v prostoru Prahy 5 zajímavá trasa, jejíž start i cíl byl právě ve sportovním centru Santoška. Trať vytyčená písemnou navigací vedla účastníky na památná místa Smíchova, jako např. Vila Bertramka, Malostranský hřbitov, vila prvorepublikového židovského podnikatele Emila Picka nebo kostel Čes-

kobratrské církve evangelické s pomníkem Milady Horákové. Účastníci soupeřili ve dvou věkových kategoriích dle součtu věku členů dvojice – do 35 let a nad 35 let a pro vítěze obou kategorií čekaly v cíli závodu poháry a věcné ceny.

KONTROLY A OTÁZKY

Na trase, která měřila celkem 10 kilometrů, se nacházelo 10 kontrolních stanovišť, na nichž na dvojice čekaly ukryté úkoly – otázky. Většina otázek se vztahovala k místu kontroly, např. na Malostranském hřbitově hledali účastníci hroby známých osobností, kterými byli manželé Duškovi a malíř Adolf Kosárek. U kontroly č. 2 Kaple sv. Jana Nepomuckého v Radlicích zase otázka směřovala k pomníku padlých hrdinů na konci druhé světové války.

Otázky měly různou obtížnost a účastníci si tak ověřili své znalosti pražských dějin a událostí, spojených se známými osobnostmi. Relativně jednoduchou otázkou jistě např. bylo, jaký významný hudební skladatel přebýval v prostorách vily Bertramka, i když při dnešní tolik kritizované úrovni výuky dějepisu zejména na středních školách – kdo ví? Nicméně, jak prohlásila jedna z účastnic, která bydlí v prostoru Prahy 5, ji trať přivedla na místa, kde ještě nikdy nebyla a i pokud by to měl

být jediný přínos tohoto závodu, jistě to není přínos malý. I z pohledu profilu tratě se jednalo o typický orientační závod, trať vedla jak ulicemi, tak lesoparky, s profilem rovina – prudké stoupání – klesání, s celkovým vyrovnaným výškovým profilem: klesání 271 m, stoupání 274 m. Jedinou, i když jistě podstatnou vadou na kráse jinak dobře připraveného podniku, byla malá účast závodníků. Ale jak praví stará známá zkušenost – každý začátek je těžký a Orientační závod dvojic 2019 se bude jistě těšit hojnějšímu počtu běžců. Jak jinak tedy zakončit tuto reportáž, než známým rčením sportovních moderátorů – „Sportovním akcím zdar a orientačním závodům zvláště!“ ◀
Dan Glas

**Zpravodaj AZ
(květen 2018)**

**Redaktor
Michal Černý**

**Grafický design a sazba
Michal Černý**

**Korektury
Suzana Exnerová**

**Do tohoto čísla
přispěli:**

**Ilona Švihlíková,
Karel Růžička, Daniel Glas,
Tomáš Vokoun, Andrej
Bóna, Jiří Guth, Zbyněk
Fiala**

**Zdroj fotografií
www.freeimages.com**

KONTAKTY

Web:	www.alternativazdola.cz
E-mail:	info@alternativazdola.cz
Facebook:	www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube:	kanál AlternativaZdola
Zpravodaj:	zpravodaj-az@seznam.cz